

Uchwała z dnia 5 października 2012 r.

I PZP 2/12

Przewodniczący SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Zbigniew Korzeniowski, Maciej Pacuda.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2012 r. udziałem prokuratora Prokuratury Generalnej Henryki Gajdy-Kwapień, sprawy z powództwa Marioli K. przeciwko Prokuraturze Okręgowej w Ł. o zapłatę, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 10 lipca 2012 r. [...]

„Czy przepis art. 62 ust. 1 ed ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 jednolity tekst ze zm.) pozwalający na zaliczenie prokuratorowi prokuratury okręgowej do okresu pracy niezbędnego do uzyskania wynagrodzenia zasadniczego w stawce bezpośrednio wyższej (tj. do pięcioletniego okresu wynikającego z art. 62 ust. 1 eb w/w ustawy) należy interpretować w ten sposób, że pozwala on na zaliczenie okresu pracy na stanowisku prokuratora prokuratury rejonowej, w którym to okresie przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce przyznane w dniu 1 stycznia 2009 r., a więc okresu od 1 stycznia 2009 r. do upływu 5 lat, czy też pozwala na zaliczenie również okresu przypadającego bezpośrednio przed dniem 1 stycznia 2009 r., w którym prokurator prokuratury rejonowej uzyskiwał na stanowisku bezpośrednio niższym wynagrodzenie w oparciu o poprzednio obowiązujące przepisy ?”.

p o d j ą ł uchwałę:

Przepis art. 62 ust. 1ed ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.) pozwala na zaliczenie prokuratorowi prokuratury okręgowej do okresu pracy niezbędnego do uzyskania wynagrodzenia zasadniczego w stawce bezpośrednio wyższej okresu pracy na stanowisku bezpośrednio niższym w prokuraturze rejonowej od dnia 1 stycznia 2009 r.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku w związku z rozpoznawaniem apelacji pozwanej Prokuratury Okręgowej w Łomży od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy w Białymstoku z dnia 12 marca 2012 r. postanowieniem z dnia 10 lipca 2012 r. przedstawił w trybie art. 390 § 1 k.p.c. Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne.

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy- Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych apelacji od wyroku Sądu Rejonowego dotyczącego stawki wynagrodzenia powódki - prokuratora Prokuratury Okręgowej awansowanej do tej Prokuratury w styczniu 2010 r., która na skutek awansu otrzymała czwartą stawkę wynagrodzenia. W Prokuraturze Rejonowej zaś powódka otrzymywała trzecią stawkę wynagrodzenia. Do kolejnej (czwartej) stawki wynagrodzenia otrzymywanej na szczeblu prokuratury rejonowej brakowało jej 5 miesięcy.

Powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej Prokuratury Okręgowej w Ł. kwoty 12.001,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami. W uzasadnieniu podała, że przy uwzględnieniu stażu pracy oraz nominacji na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej z dniem 1 stycznia 2010 r., na podstawie przepisu art. 62 ust. 1ed ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze od dnia 1 czerwca 2010 r. powinna otrzymywać wynagrodzenie zasadnicze w piątej stawce. Powołując się na ogólny staż pracy, tj. od dnia 1 czerwca 1995 r., wskazała, że okres pracy na stanowisku prokuratora Prokuratury Rejonowej od dnia 1 czerwca 2005 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. w wymiarze 4 lat i 7 miesięcy jest okresem podlegającym zaliczeniu do okresu niezbędnego do uzyskania wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej, czyli piątej, w związku z powołaniem od dnia 1 stycznia 2010 r. na stanowisko prokuratora w prokuraturze okręgowej i z uwagi na treść art. 62 ust. 1ed ustawy o prokuraturze.

Pozwana Prokuratura Okręgowa w Ł. wnosila o oddalenie powództwa. Powołując się na stanowisko Departamentu Legislacyjno-Prawnego Ministerstwa Sprawiedliwości, wskazała, iż bieg pięcioletniego terminu do uzyskania wyższej stawki wynagrodzenia powinien być liczony od dnia powołania powódki na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej (1 stycznia 2010 r.), a nie od 1 stycznia 2009 r.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Białymstoku wyrokiem z dnia 12 marca 2012 r. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 12.001,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 marca 2012 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie postępowanie umorzył. W ocenie Sądu Rejonowego, bez względu na datę wejścia w życie regulacji wynagrodzenia zasadniczego w stawkach istnieje możliwość zaliczenia pełnego stażu pracy do kolejnego awansu wynagrodzenia i nie sprzeciwia się to zasadzie nieretroakcji. Chodzi bowiem tylko o dokonanie rachunku matematycznego. Sąd Rejonowy podkreślił, iż w ustawie zastosowano swoistą fikcję upływu lat pięciu do awansu wynagrodzenia i możliwość zaliczenia do tych pięciu lat poprzednich okresów zatrudnienia niezależnie od tego czy lata tej pracy przypadają przed 1 stycznia 2009 r., czy też po tej dacie.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła apelacją pozwana Prokuratura Okręgowa w Ł., zarzucając naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 62 ust. 1eb i art. 62 ust. 1ab ustawy o prokuraturze.

Stawiając przedstawione pytanie prawne do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu Sąd Okręgowy stwierdził, że ogólnym stażem pracy, na którym opiera swe roszczenie powódka, ustawodawca posłużył się jedynie w przepisach przejściowych art. 10 ust. 2 w związku z art. 11 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459). Rozwiązania wprowadzone ustawą nowelizującą (wybór korzystniejszego stażu, tj. ogólnego lub na danym stanowisku) miały charakter specjalny i mogły być zastosowane jedynie jednorazowo przy ustalaniu stawki wynagrodzenia na dzień 1 stycznia 2009 r. Po tej dacie uzyskanie stawki bezpośrednio wyższej następuje zgodnie z regułą określoną w przepisie art. 62 ust. 1eb ustawy o prokuraturze, tj. po upływie pięciu kolejnych lat pracy na danym stanowisku prokuratorskim, przy uwzględnieniu art. 62 ust. 1ed tej ustawy i przy założeniu, iż zaliczenie okresu jest możliwy od najwcześniejszej daty, z którą ustalono wynagrodzenia zasadnicze w stawkach, tj. od 1 stycznia 2009 r. W tym kontekście Sąd Okręgowy w Białymstoku zwrócił uwagę, że recypowanie możliwości posługiwania się po tej dacie ogólnym stażem pracy do nabycia uprawnień do kolejnej stawki wynagrodzenia zasadniczego prowadziłoby do zróżnicowania sytuacji prokuratorów, którzy awansowali do prokuratury okręgowej przed 1 stycznia 2009 r. i po tej dacie, a mających ten sam ogólny staż pracy. I tak prokurator, który awansowałby do prokuratury okręgowej przed dniem 1 stycznia 2009 r., mający 15-letni staż pracy, z dniem 1 stycznia 2009 r. uzy-

skiwałby wynagrodzenie w czwartej stawce. Natomiast prokurator, który awansowałby po tej dacie i jednocześnie już na stanowisku w prokuraturze rejonowej nabył prawo do wynagrodzenia zasadniczego w czwartej stawce, wraz z awansem stanowiskowym otrzymywałby awans finansowy w postaci przyznania wynagrodzenia w piątej stawce.

Z drugiej strony Sąd ten zauważył, że możliwa jest również (przyjęta przez Sąd pierwszej instancji) wykładnia przepisu art. 62 ust. 1 ed ustawy o prokuraturze pozwalająca na zaliczenie pełnego stażu pracy na stanowisku niższym przy uzyskaniu kolejnych stawek wynagrodzenia na dalszej drodze awansu zawodowego. Nie byłaby wówczas istotna sama data wprowadzenia wynagrodzenia zasadniczego w stawkach, ponieważ nie następuje z mocą wsteczną ustalenie stawek, a jedynie faktyczne uwzględnienie ogólnego stażu pracy. Uzyskanie kolejnej stawki wynagrodzenia możliwe byłoby zatem po korzystaniu z poprzedniej stawki przez okres mieszczący się w przedziale nawet od jednego dnia do blisko 5 lat - w zależności od tego, kiedy - przy uwzględnieniu ogólnego stażu pracy upłynie okres 5 lat pracy - który uprawniałby prokuratora do nabycia kolejnej stawki wynagrodzenia zasadniczego, gdyby pozostał na stanowisku bezpośrednio niższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się do przedstawionego zagadnienia należy w pierwszej kolejności ocenić, czy zostały spełnione przesłanki z art. 390 k.p.c. dla wystąpienia przez sąd drugiej instancji z zagadnieniem prawnym do Sądu Najwyższego. Powszechnie w judykaturze i nauce uznaje się, że przedmiotem zagadnienia, o którym mowa w art. 390 k.p.c. mogą być tylko wątpliwości, co do rozumienia obowiązującego prawa, a przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne powinno dotyczyć problemu prawnego integralnie związanego z apelacją rozpatrywaną przez sąd drugiej instancji. Ustawodawca, przyznając sądowi drugiej instancji uprawnienie do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., uzależnił skuteczność skorzystania z niego od wystąpienia w sprawie poważnych wątpliwości prawnych oraz niezbędności oczekiwanej odpowiedzi do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 1991 r., III CZP 129/91, Przegląd Sądowy 1994 nr 3, s. 76 oraz z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997 nr 1, poz. 9). Na sądzie drugiej instancji

spoczywa więc obowiązek szczegółowego uzasadnienia, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne oraz wykazania, że stwierdzone przez niego poważne wątpliwości prawne pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy i bez ich usunięcia nie jest możliwe wyrokowanie. Należy też przypomnieć, że instytucja pytań prawnych - co podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98 (OSNC 1999 nr 10, poz. 166) - prowadząca do związania sądów niższej instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Ze względu na tę wyjątkowość, powinna być zatem stosowana w sposób jak najbardziej ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym i użytecznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2010 r., III CZP 68/10, LEX nr 677764).

Przedstawione przez Sąd Okręgowy zagadnienie prawne odpowiada przytoczonym wymaganiom. *Ad casum* Sąd drugiej instancji wskazał na trudności w wykładni art. 62 ustawy o prokuraturze, a wątpliwości te przekładały się na wynik sporu. Przepis art. 62 ust. 1 ed ustawy o prokuraturze nie jest jednoznaczny. Rodzi dwójki rodzaju trudności interpretacyjne. Przede wszystkim nie jest pewny jego zakres podmiotowy. Norma prawna w nim zawarta stanowi, iż „prokuratorowi, któremu z chwilą objęcia stanowiska w prokuraturze okręgowej przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce czwartej albo piątej”, co może oznaczać, iż chodzi tu o wynagrodzenie jeszcze na stanowisku w prokuraturze rejonowej. Dopiero końcowe sformułowanie rozwiewa te wątpliwości i pozwala na stwierdzenie, iż chodzi tu o wynagrodzenie uzyskane po awansie do prokuratury okręgowej. Analogicznie sprawa przedstawia się w stosunku do prokuratorów awansowanych do prokuratury apelacyjnej. *Ad casum* powódka miała ustalone na dzień awansu wynagrodzenie w stawce czwartej, co oznacza, iż przepis objęty zagadnieniem prawnym ma do niej zastosowanie.

Druga kwestia sporna dotyczy możliwości zaliczania na zasadzie art. 62 ust. 1 ed ustawy o prokuraturze pełnego stażu na stanowisku niższym przy uzyskaniu kolejnych stawek wynagrodzenia na dalszej drodze awansu zawodowego, niezależnie od tego czy staż ten przypadła po dniu 1 stycznia 2009 r., czy też bezpośrednio przed tym dniem. Prezentowany przez Sąd pierwszej instancji pogląd, jakoby data wprowadzenia przepisów o stawkach wynagrodzenia prokuratorowskiego (1 stycznia

2009 r.) była bez znaczenia dla wykładni omawianego przepisu i dla zmiany stawek w wyniku awansu na stanowisko w jednostce hierarchicznie wyższej, nie jest trafny. Nie jest bowiem tak, że przepis art. 62 ust. 1ed ustawy o prokuraturze, jako *lex specialis*, nie wskazuje żadnych czasowych ograniczeń jego zastosowania i nie określa daty granicznej dla dopuszczalności zaliczenia okresu pracy od dnia 1 stycznia 2009 r. Interpretowany przepis wszedł w życie dnia 1 stycznia 2009 r. Wypada przypomnieć, iż formalnie wynagrodzenie zasadnicze w stawkach zostało wprowadzone dla wszystkich prokuratorów od dnia 1 stycznia 2009 r. Aktualnie ustawodawca uzależnił możliwość nabycia prawa do kolejnej stawki wynagrodzenia zasadniczego od upływu pięciu lat pracy na danym stanowisku prokuratorskim. Modyfikację w tym zakresie wprowadziły wspomniane już przepisy ustawy nowelizującej prawo o prokuraturze z dnia 20 marca 2009 r. Na datę wejścia w życie nowelizacji ustawodawca przewidział dwie możliwości przeliczenia stażu dla potrzeb wprowadzonego systemu wynagrodzenia zasadniczego w stawkach, tj. staż ogólny lub staż na danym stanowisku (art. 10 ust. 2 ustawy). Prokurator mógł wybrać ten sposób liczenia stażu, który był dla niego korzystniejszy dla ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego. Na marginesie tylko trzeba wspomnieć, iż takie dogodne dla pracownika liczenie stażu pracy wynikało z konieczności respektowania wynagrodzeń ustalonych dla prokuratorów w drodze awansu poziomego, która to instytucja została zniesiona z dniem 22 stycznia 2009 r. ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 4).

W wyniku wskazanych rozwiązań prawnych zachowana została przez prawodawcę zasada awansu finansowego uzależniona od stażu na danym stanowisku, a nowością była możliwość awansu w zależności od stażu pracy ogólnego. Prokuratorom, którzy uzyskali awans poziomy, a następnie na powrót stali się prokuratorami prokurator rejonowych przysługiwała zatem stawka odpowiednia do ich ogólnego stażu pracy. Takiego rozwiązania wymagało respektowanie zasady praw nabytych. Jednak był to zabieg jednorazowy.

W ustawie nowelizującej z marca 2009 r. nie zamieszczono innych (poza art. 10) norm międzyczasowych, które pozwoliłyby na proponowane przez Sąd Rejonowy zaliczanie każdego stażu prokuratorskiego (stażu ogólnego) do stażu pracy, o którym mowa w art. 62 ust. 1eb ustawy o prokuraturze. Taka możliwość była przewidziana tylko jednorazowo. Ponadto omawiany przepis używa przy możliwości zaliczenia poprzednich okresów pracy prokuratorskiej określenia, iż chodzi o te okresy, w których

przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce trzeciej, czwartej etc. Instytucja wynagrodzenia zasadniczego w kolejnych stawkach aż do dziesiątej została zaś wprowadzona dopiero ustawą z marca 2009 r., z mocą od 1 stycznia 2009 r. Nie znają jej natomiast normy poprzednich ustaw, regulujących wynagrodzenie prokuratorów, które ewentualnie operują pojęciem stawki podstawowej i pierwszej, drugiej, awansowej. Interpretowany przepis pozwala zatem na zaliczenie tylko tych okresów pracy, w których przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w kolejnych stawkach. Przez takie sformułowanie ustawodawca postawił cezurę czasową dla zaliczalności poprzedniego stażu, ograniczając go tylko do okresów pracy po dniu 1 stycznia 2009 r., tj. do okresów pracy, w których przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w kolejnych stawkach.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji uchwały.

=====